

aksjegroep Te Mâl

06-41284993, aksje-temal@hotmail.com, www.temal.tk

Aan de Tweede Kamercommissie Onderwijs

Aan de Tweede Kamerleden J.J. Atsma, J. Tichelaar, R.H. Algera, J.C. Huizinga, E. van Hijum

Aan het Eerste Kamerlid H. ten Hoeve

Betreft: positie Fries in het onderwijs

Leeuwarden, 10 mei 2005

Geachte kamerleden,

De actiegroep Te Mâl maakt zich sterk voor de implementatie van de bestaande wetgeving met betrekking tot het Fries in het onderwijs. Het is ons opgevallen dat de praktische uitvoering van papieren maatregelen wordt gehinderd door politieke fouten en tegenwerking van bewindspersonen. In het onderstaande willen wij u het verloop van twee van onze recente acties schetsen. Wij vragen u om het handelen van de daarbij door ons genoemde bewindspersonen kritisch te beoordelen en hen, indien zij naar uw idee fouten hebben gemaakt, daarop aan te spreken. Verder vragen wij u om er bij de de bewindspersonen op aan te dringen dat zij met inachtneming van de bestaande wettelijke regelingen beleid ontwikkelen om de positie van het Fries in het onderwijs te verbeteren.

1. Onze belangrijkste actie dit jaar is die voor het behoud van de nu nog officieel gelijkwaardige positie van het Fries en het Nederlands in het basisonderwijs. Die gelijkwaardigheid dreigt door twee maatregelen te worden aangetast. De eerste is de vaststelling van nieuwe kerndoelen voor het basisonderwijs door minister Van der Hoeven. Zij wil de spiegeling van de kerndoelen voor Fries aan die voor Nederlands vervangen door twee nieuwe series kerndoelen, waarbij die voor Nederlands veel ambitieuzer zijn dan die voor Fries. De tweede maatregel die de gelijkwaardigheid van beide talen aantast, is het door Gedeputeerde Staten van Friesland voorgestane differentiatie-model, dat scholen de ruimte geeft om zelf te kiezen welke van de zes kerndoelen voor het Fries zij hanteren. Voor geen enkel ander vak bestaat een dergelijke vrijheid.

De gelijkwaardigheid van Fries en Nederlands is als uitgangspunt voor het provinciaal taalbeleid vastgelegd in de provinciale nota 'Fan geunst nei rjocht' uit 1985. Dit jaar hebben Provinciale Staten van Friesland opnieuw te kennen gegeven dat zij handhaving van de gelijke kerndoelen voor Fries en Nederlands in het basisonderwijs wensen. De Committee of Experts for the European Charter of Regional and Minority Languages van de Raad van Europa heeft de plannen van Van der Hoeven als

een 'serious step backwards' betiteld. Ook taalkundige Jacomine Nortier, deskundige op het gebied van meertalige ontwikkeling, heeft de plannen in een brief aan PS scherp gekritiseerd. Toch houdt minister Van der Hoeven vast aan het vaststellen voor lagere kerndoelen voor Fries dan voor Nederlands.

Ook de stappen voorafgaand aan de tweede (provinciale) maatregel hebben ons verbaasd. Het door GS van Friesland voorgestane differentiatiemodel is vastgelegd in het Uitvoeringsconvenant Friese taal en cultuur. Dit convenant is op 14 maart van dit jaar door vertegenwoordigers van de regering en van het college van Friesland getekend. Provinciale Staten van Friesland waren op dat moment noch van die ondertekening, noch van de inhoud van het Uitvoeringsconvenant op de hoogte gesteld. Wel had de Statencommissie Boarger & Mienskip al op 10 maart ernstige bezwaren tegen het model geuit. Die werden in de Statenzitting van 16 maart herhaald. GS kregen in die zitting de opdracht het voorstel beter uit te werken. Op dat moment was het echter al vastgelegd in het Uitvoeringsconvenant. PS waren toen nog steeds niet op de hoogte. Toen Te Mâl daar op XX april achter kwam en de Staten inlichtte, dreigde gedeputeerde Bertus Mulder de volgende ochtend voor de regionale radio met aftreden als de Staten zich verder met het onderwijsbeleid bleven bemoeien. Dat dreigement heeft diverse landelijke dagbladen gehaald. Omdat GS van Friesland hun informatieplicht hadden verzaakt, en het Uitvoeringsconvenant is ondertekend voordat de volksvertegenwoordiging het onder ogen had gekregen, eiste Te Mâl dat de provincie het Uitvoeringsconvenant zou opzeggen. Diverse Statenleden vroegen een interpellatiedebat aan. In dat debat gaf gedeputeerde Mulder toe dat er bij de verzending van de concepttekst aan de Staten iets mis kon zijn gegaan, waarna de Staten besloten de ontstane situatie maar te accepteren.

2. De tweede actie waarop wij uw aandacht willen vestigen is gericht op de wettelijke vaststelling van de voertalen in het Friese basisonderwijs. De huidige wet op het primair onderwijs schrijft voor dat als instructietaal op de basisschool het Nederlands wordt gebruikt. Daarnaast mag een onderwijzer gebruik maken van het Fries of een streektaal in levend gebruik. Met de ratificatie van het Europees Handvest voor Regionale en Minderheidstalen heeft Nederland zich er echter toe verplicht ervoor zorg te dragen dat het Fries op basisscholen in Friesland gedurende een 'aanmerkelijk deel' van de tijd als instructietaal wordt gebruikt. Bij haar driejaarlijkse inspecties heeft de bovengenoemde Committee of Experts van de Raad van Europa meermaals geconstateerd dat Nederland deze verplichting niet nakomt. Wij hebben minister Van der Hoeven daarop gewezen en haar gevraagd zorg te dragen voor een voertaalregeling die meer recht doet aan de gelijkwaardigheid van beide talen. De reactie van de minister daarop is "... *Los van de vraag of een dergelijke wettelijke bepaling uitvoerbaar is, zie ik hiervoor geen enkele noodzaak.*" Naar ons idee gaat de minister met die uitspraak op een onbehoorlijke manier om met een internationaal verdrag.

Meer informatie, waaronder een briefwisseling met PS van Friesland en met minister Van der Hoeven vindt u op onze Internetsite www.temal.tk. Uiteraard kunt u ons met vragen of reacties per telefoon of mailbox bereiken.

Met vriendelijke groet,

Elbrecht Claus
voorzitster Te Mâl